

Motion till riksdagen 2021/22:1753

av **Isak From och Malin Larsson (båda S)**

Fler industriellt producerade byggnader i trä

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler industriellt producerade byggnader i trä och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Enligt branschorganisationen Svenskt Trä motsvarar mängden kol i en kubikmeter trä ungefär 0,9 ton atmosfärisk koldioxid eller cirka 1,8 ton koldioxid per ton träprodukter. Själva kolinnehållet i träprodukten utgör enligt Svenskt Trä ungefär hälften av dess massa. Svenskt Trä räknar alltså med en medeldensitet för träprodukter på cirka 480 kg/m³. Densiteten för träprodukter varierar emellertid beroende på träslag och var i trädstammen den sågade träprodukten kommer från. En kubikmeter (m³) sågat virke binder motsvarande ca 0,9 ton koldioxid från atmosfären. Den årliga produktionen av sågade trävaror är för närvarande cirka 18 miljoner m³ i Sverige. Cirka 5 procent av produktionen av sågade trävaror används vid husbyggnad i Sverige vilket innebär att närmare 0,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter lagras varaktigt om året vid nybyggnation i Sverige.

Just nu byggs det för lite bostäder i Sverige. Samtidigt är klimathotet överhängande och vi behöver ställa om samhällets alla delar, även bostadsbyggandet.

Att bygga hus i trä istället för betong medför stora vinster för klimatet samtidigt som vi skapar en hållbar boendemiljö. Trä är ett lätt material. Ett stort trähus väger mycket mindre än ett betonghus. Det innebär att underlaget inte behöver vara lika fast, och markarbetena blir mindre krävande. Trä är ett naturmaterial som inte innehåller några tillsatser eller giftiga ämnen. I trähus mår man bra. Trä är dessutom lätt att transportera, trä är enkelt att flytta dit där huset ska byggas. Transporten kan ske med tåg, båt eller lastbil. Industriellt träbyggande innebär även andra fördelar som kortade byggtider och möjlighet till fler jobb i glesbygd.

Industriellt träbyggande innebär att en stor del av bostadsproduktionen sker på industri som är anpassad för ändamålet. Arbetet kan effektiviseras så att byggtiden

minskar med minst 50 procent jämfört med platsbyggda hus. Mer än halverad byggtid ger billigare bostäder. Industriellt träbyggande innebär en smart, rationell och kvalitets-säker byggproduktion som leder till lägre byggkostnader och färre fel och skador och minskar störningar i trafik och kringmiljö. Genom att effektivisera byggtiden sjunker även produktionskostnaderna på sikt.

När byggtider kortas och kostnader sjunker ökar möjligheten att producera fler bostäder på kortare tid, vilket kan minska bostadsbristen snabbare i Sveriges kommuner.

Hus med stommar av trä fungerar som kollager och ger även mycket mindre utsläpp av koldioxid under byggprocessen än hus med betongstommar. Som stomme har trä en betydligt lägre klimatpåverkan jämfört med betong, visar en jämförande studie med livscykelberäkningar av klimatpåverkan som gjorts av IVL Svenska Miljöinstitutet, tillsammans med Sveriges Byggindustrier.

Inom småhusindustrin dominerar monteringsfärdiga småhus av trä. Denna typ av småhus har en marknadsandel på 85–90 procent. Småhus är den sammanfattande benämningen på enbostadshus, friliggande eller sammanbyggda till parhus, radhus eller kedjehus och friliggande tvåbostadshus.

De två främsta orsakerna till det relativt låga byggandet av småhus är enligt Trähusbarometern bankernas kreditrestriktioner och brist på detaljplanerad tomtmark. Kreditrestriktionerna utgörs av flera delar, bland annat bolånetaket och bankernas ”kvar att leva på”-kalkyler. Enligt TMF framstår dessa faktorer som de största hindren och tillsammans bidrar de till en låg nyproduktion av småhus.

Enligt SCB är andelen lägenheter byggda med stomme av trä ungefär 13 procent inom flerbostadshussektorn på den svenska marknaden. 85 procent utgörs av lägenheter byggda i betong och 2 procent av lägenheter byggda i stål. SCB:s statistik omfattar lägenheter i nybyggda ordinära flerbostadshus efter material i stomme. Uppgifterna baserar sig på nyproduktion av ordinära bostadshus och därmed ingår ej speciallägenheter som gruppboenden och studentlägenheter. 67 procent av alla lägenheter med stomme av trä är helt förtillverkade, 30 procent delvis förtillverkade och 3,5 procent är platsbyggda.

Enligt riksdagens utredningstjänst är det svårt att få fram några trähusprognoser som sträcker sig längre fram. En erfarenhet från tidigare studier är att det är mycket svårt att göra några prognoser om hur byggandet överhuvudtaget kommer att se ut år 2030; det är för många osäkerhetsfaktorer inblandade.

Trähusindustrin har potential att bli en allt starkare aktör på exportmarknaden där svenska småhus redan idag är en etablerad aktör. Export av flerfamiljshus i trä bör kunna vara nästa steg.

Under många år var det förbjudet att bygga trähus med fler än två våningar i Sverige. Det handlade om brandrisk, en regel som tillkom efter en av de större stadsbränderna. I takt med teknikutveckling och utveckling av brandsäkerhet har denna regel nu tagits bort.

Träbyggnation tar marknadsandelar från konventionell byggteknik och runt om i landet pågår flera spännande projekt med flerfamiljshus som byggs med trä. Flera kommuner har tagit fram strategier för att öka byggnationen i trä.

Produktion i trä är miljövänlig och ger en lång rad fördelar. Vi har en omfattande skogsindustri i Sverige som kan förse husindustrin med material. Skogen är en råvara med god återväxt och svensk skogstillväxt är väldigt hög, men endast cirka fem procent av virkesproduktionen används till byggande i Sverige. Det spill som blir i produktionen kan användas i främst energiproduktion, men också som beståndsdelar i exempelvis

material för byggskivor. Trähus byggs i stor utsträckning inomhus och är ur arbetsmiljösynpunkt såväl säkrare som drägligare för arbetarna. Antalet transporter till byggarbetsplatser minskar drastiskt då färdiga huselement minskar transportbehovet. Byggtiden blir dessutom mycket kortare än vid nyttjandet av konventionell teknik. Det är relevant att tydligare beakta behovet av kortare uppställningstider vid nybyggnation för att minska miljöpåverkan under byggtiden.

Trä är ett förnyelsebart material, som binder koldioxid och innebär mindre energi-krävande byggprocesser. Valet av byggnadsmaterial ska utgå från möjligheten av inlagring av koldioxid vid renovering och nybyggnation.

Byggsektorn måste förändras radikalt. Det är angeläget att skapa byggnader och miljöer som människor vill vårda och överlämna till kommande generationer. Det finns alltså all anledning att främja ökad byggnation i trä.

Isak From (S)

Malin Larsson (S)